

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ, מועד ב' תשפ"ג, 2023
מספר השאלון: 011271
שם התלמיד/ה: _____

עברית: לשון

הוראות לנבחן

עברית: לשון

- א. משך הבחינה: שתיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק א – שם המספר ואותיות השימוש – 20 נקודות
פרק ב – תחביר / פרק ג – מערכת הצורות – יש לבחור באחד הפרקים – 80 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (עמוד 4).
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.
שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק א: שם המספר ואותיות השימוש – חובה

פרק א: חובה – שם המספר ואותיות השימוש (20 נקודות)

ענו על שאלה 1 שלפניכם.

1. (20 נקודות)

במשפטים שלפניכם מספרים מודגשים וכן אפשרויות להגיית שם המספר. כתבו במילים את המספרים המודגשים (אין צורך לנקד), והקיפו את הצורה הנכונה מבין האפשרויות להגיית שם המספר.

- בספר "חוכמת ההמונים" מאת ג'יימס סורובייצקי יש 12 _____ פרקים הנפרסים על פני 286 _____ עמודים, ואפשר למצוא בו את שלוש / שלוש / שלוש העקרונות של תורת חוכמת ההמונים. פרק מספר 4 _____ בספר מציג את חשיבות הביזור בקבלת החלטות בקבוצה.
- אחד / אחד הניסויים המפורסמים שהדגישו את חוכמת ההמונים נערך לפני מאה ושבע עשרה / מאה ושבע עשרה שנים. בניסוי השתתפו שמונה / שמונה מאות אנשים שניסו להעריך משקל של שור.
- גם בישראל נערך ניסוי גדול בחוכמת ההמונים, ובו התבקש הציבור לנחש מהי כמות המלח בים המלח. באתר משרד המדע נרשמו 23,000 _____ כניסות של אנשים, וממוצע הניחושים שלהם היה כ-42 _____ מיליארד טונות מלח. ניחוש ההמונים היה קרוב מאוד לחישובי המדענים.
- ברשימת עשר / עשרת האפליקציות הפופולריות ביותר בישראל בעשור האחרון אפשר למצוא את אפליקציית הניווט "וייז", שנעזרת בחוכמת ההמונים כדי לסייע לנהגים להיחלץ מן הפקקים.

פרק ב: תחביר

לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.

בחרו בפרק שלמדתם: בפרק ב – תחביר או בפרק ג – מערכת הצורות.

בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.

ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____

פרק ב: תחביר (80 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 2–6 (לכל שאלה – 20 נקודות).

שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

2. (20 נקודות)

א. לפניכם משפט פשוט.

לעיתים משתתפים נמנעים מביטוי רעיונות בשל חשש מתגובת חברי הקבוצה.

נתחו את המשפט: ציינו מעל המילים שבמשפט את התפקידים התחביריים שלהן.

ב. לפניכם שני משפטים.

I. חוקרים כבר הוכיחו עד כמה חוכמת ההמונים ברשת מבוססת על דעה מוטה.

הסוג התחבירי: _____

II. בני אדם נוטים לחקות את חבריהם, על כן השמירה על חשאיית התשובות של חברי הקבוצה חשובה.

הסוג התחבירי: _____

ציינו מתחת לכל משפט את הסוג התחבירי שלו.

– אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקית / פסוקיות שבו, וצינו את תפקידן התחבירי.

ג. לפניכם משפט פשוט.

בלא חשיבה עצמאית יושפעו אנשים מדעות של אנשים אחרים בקבוצה.

המירו את המשפט הפשוט במשפט מורכב בעל פסוקית תנאי.

3. (20 נקודות)

א. לפניכם משפט.

אף על פי שפתרון של חברי קבוצה המרוחקים גאוגרפית זה מזה יהיה כנראה טוב יותר מפתרון של אדם יחיד, לא תמיד הוא יעלה בקנה אחד עם אמות המידה של חוכמת ההמונים. מתחו קו מתחת לכל אחד מן הנשואים במשפט.

ב. לפניכם שלושה משפטים.

I. השימוש בבינה המלאכותית אינו אלא התפתחות נוספת של חוכמת ההמונים. _____

II. אנשים מאמינים שהפתרונות לבעיות שונות הם כבר לא בידי האדם היחיד, אלא בידי ההמון. _____

III. בחידושים כיום טמונים פוטנציאל רב וגם סכנות רבות. _____

(1) בשניים מן המשפטים יש חלקים כוללים. מתחו קו מתחת לחלקים הכוללים, וצינו מעליהם את תפקידיהם התחביריים.

(2) ציינו ליד כל אחד מן המשפטים הכוללים את הקשר הלוגי בין החלקים הכוללים שבו.

(3) כתבו מחדש את משפט I בלי הצירוף "אינו אלא" ובלי לשנות את משמעות המשפט.

4. (20 נקודות)

א. לפניכם שלושה משפטים.

I. על פי מחקרים, אנשים נוטים להגיב בחיוב על מידע שכבר זכה לתגובות חיוביות.

II. פעולות חשובות בחברות עסקיות מתבצעות לפי החלטת חבר המנהלים.

III. הפתרון הקבוצתי יהיה כנראה טוב יותר מכל פתרון אחר.

(1) בשניים מן המשפטים יש הסגר. מתחו קו מתחת להסגר בכל אחד מן המשפטים.

(2) באיזה מן המשפטים ההסגר מחזק את אמינות המשפט? _____

(3) לפניכם משפט נוסף, ובו הסגר.

כידוע, השימוש בחוכמת ההמונים נפוץ ברשתות חברתיות.

כתבו את המשפט מחדש במבנה של משפט מורכב בעל פסוקית נושא. שימו לב: אין להוסיף מידע חדש.

ב. לפניכם משפט בדיבור ישיר.

"כשאתם כופים על העובדים סיעור מוחות בקבוצה, אתם עלולים להחמיץ רעיונות טובים באמת",
אומר פרופסור פולוס.

(1) תחמו את הפסוקיות במשפט, וכתבו מעל כל אחת מהן את תפקידה התחבירי.

(2) העתיקו מן המשפט שלושה מושאים.

(3) כתבו את המשפט במבנה של משפט מורכב, בעל פסוקית בדיבור עקיף.

5. (20 נקודות)

א. לפניכם משפט.

בעת האחרונה התבשרנו שבינה מלאכותית ניצחה במשחק וידאו, שבמהלכו היא למדה דרכי שיתוף פעולה בין מחשבים ושחקנים אנושיים.

פרקו את המשפט לשלושה משפטים פשוטים, לפי הסדר הכרונולוגי שלהם.

I. _____

II. _____

III. _____

ב. לפניכם קטע, ובו שתי תמורות.

"חוכמת ההמונים היא רעיון מסוכן ומופרך", טוען ד"ר אייל דורון, חוקר חשיבה יצירתית. "לפי רעיון זה, אם מספיק אנשים יתאספו יחד לקבוצה, הם יהיו פתאום חכמים מאוד לעומת הפרט היחיד. יתרה מזאת, הרעיון הזה מפקיע מן האדם את הדברים החשובים ביותר שיש לו בעידן הטכנולוגיה: אישיותו, כישוריו, ניסיון חייו והאינטואיציה שלו. צריך להפסיק עם ההמון האנונימי הזה". העתיקו מן הקטע לטבלה שלפניכם את שתי התמורות, כתבו את המילה או המילים שכל תמורה ממירה, והסבירו מה תורם המידע של כל אחת מהן לקטע.

התמורה	המילה או המילים שהתמורה ממירה	תרומת המידע של התמורה לקטע
1		
2		

6. (20 נקודות)

א. לפניכם קטע שהושמטו ממנו מילות הקישור.

הוסיפו את מילות הקישור המתאימות לפי הקשר הלוגי שבסוגריים.
 כיום _____ (זמן) אנשים רוצים לפתור בעיה המטרידה אותם _____ (ברירה) לקבל החלטה בנוגע לעניין חשוב בחייהם, הם בדרך כלל פונים למומחה בתחום. אין ספק כי _____ (תנאי) היו מומחים בעלי ידע שאפשר להתייעץ איתם, אנשים לא היו יכולים לקבל החלטות מושכלות.
 _____ (ויתור/הסתייגות) לא מעט אנשים מעדיפים לפנות לרשתות החברתיות _____ (תכלית) הגולשים האחרים יסייעו להם בקבלת ההחלטה, _____ (סיבה) חוכמת ההמון נחשבת חזקה יותר מחוכמתו של האדם היחיד, ואפילו אם הוא מומחה בתחומו.

ב. (1) לפניכם משפט שיש בו דו־משמעות.

קראתי על חוכמת ההמונים ברשתות החברתיות.

- הקיפו את הצירוף היוצר את הדו־משמעות במשפט זה.
- ציינו את שני התפקידים התחביריים האפשריים של צירוף זה.

_____ ; _____

(2) לפניכם משפט אחר שיש בו דו־משמעות.

החלטת הוועדה החשובה התקבלה ברוב קולות.

כתבו שני משפטים שכל אחד מהם יבהיר משמעות אחרת של המשפט הדו־משמעי.

(1) _____

(2) _____

פרק ג: מערכת הצורות

לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.
 בחרו בפרק שלמדתם: בפרק ב – תחביר או בפרק ג – מערכת הצורות.
 בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.
 ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____
 פרק ג: מערכת הצורות (80 נקודות)
 בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 7–11 (לכל שאלה – 20 נקודות).
 שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

7. (20 נקודות)

א. לפניכם טבלה, ובה משפטים שבהם פעלים מודגשים.
 נתחו בטבלה שלפניכם את הפעלים המודגשים: ציינו את השורש ואת הבניין של כל פועל מודגש.

הפועל	השורש	הבניין
אנחנו מְנַיִחים שהמומחה יכול לפתור את הבעיה בקלות.		
מחקרים מְעַרְעְרים את המהימנות של חוכמת ההמונים.		
חוקרים הוֹכִיחוּ שלא תמיד אפשר לסמוך על חוכמת ההמונים.		
בחשיבה בקבוצה טְמוּנוֹת כמה בעיות.		
הפופולריות של חוכמת ההמונים נִפְרָת כיום גם בעולמות הביון.		
ההחלטות הלא מושלמות שלנו מְצַטְבֵּרוֹת יחד להחלטה חשובה.		
שיפוט חברי הקבוצה מְטַעָה לעיתים בשל השפעות חיצוניות.		

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם מילה מודגשת.

I. קבוצה תִּפְיֵק רעיונות רבים יותר מפרט יחיד.

II. עליך להיות תִּקְיָה יותר בעמדתך.

ציינו את השורש של כל אחת מן המילים המודגשות.

תִּפְיֵק: _____

תִּקְיָה: _____

8. (20 נקודות)

א. לפניכם קטע, ובו שמות פועל מודגשים.

שימוש בחוכמת ההמונים מאפשר לְאָמֵד גובה ורוחק או לְיַעַץ לאיזה רופא כדאי ללכת. אולם הוא יכול גם לְיַצֵר תובנות בתחומים אחרים החשובים לאדם. לכן צריך לְהַפִּיר בחוכמת ההמונים ואסור לְהִתְעַלֵּם ממנה. עם זאת, כדאי לזכור כי לשימוש בה יש גם השפעה שלילית: אנשים פוחדים לְשַׁאת באחריות או לְהוֹתֵר בלי רעיון מקורי.

(1) מיינו בטבלה שלפניכם את שמות הפועל המודגשים לפי הבניין.

פועל (קל)	נפעל	הפעיל	פיעל	התפעל

(2) כתבו שם פעולה באותו השורש ובאותו הבניין של שם הפועל לְשַׁאת.

(3) מן השורש של שם הפועל לְהִתְעַלֵּם כתבו שם פעולה בבניין נפעל.

(4) לפניכם ארבעה שמות. הקיפו את שני שמות הפעולה של שם הפועל לְהַפִּיר.

הַפְּרָה, הַפְּרוּת, כְּרִיָּה, הִפְּרָה

ב. לפניכם ארבעה פעלים. הקיפו את הפועל שנוטה בזמן עבר בגוף נסתר של שם הפועל לְהוֹתֵר.

הוֹתֵר, נוֹתֵר, הִתֵּיר, יָתֵר

ג. לפניכם משפט, ובו שני פעלים מודגשים.

גַּם כִּי אֱלֹהִים בָּגֵיא צִלְמוֹת לֹא אֵירָא רָע. (תהלים כ"ג, ד')

(1) כתבו את הבניין ואת הגוף המשותפים לשני הפעלים המודגשים במשפט.

הבניין: _____ ; הגוף: _____

(2) כתבו כל אחד מן הפעלים המודגשים בזמן הווה באותו הגוף.

אֱלֹהִים: _____

אֵירָא: _____

9. (20 נקודות)

א. לפניכם קטע, ובו מודגשות צורות בינוני.

בשנים האחרונות מְשַׁקְּיעִים ברחבי העולם מְשַׁקְּיעִים משאבים רבים כדי לרתום את השימוש בחוכמת ההמונים לתחומי הביטחון, אך עדיין לא נמצאו פתרונות לכל האתגרים שִנִּכְפָּים על ארגוני הביון השונים. עם זאת, לעיתים חוכמת ההמונים עלולה להביא לתוצאות מְדִיקוֹת פחות מן התוצאות שִמְשֻׁגוֹת בידי יחידים או בידי קבוצה מְצַמְצָמָה.

(1) ציינו מעל כל אחת מצורות הבינוני המודגשות את חלק הדיבור שאליו היא שייכת.

(2) מבין צורות הבינוני המודגשות העתיקו שלושה פעלים סבילים בבניינים שונים, וציינו את השורש

ואת הבניין של כל אחד מהם.

הצורה: _____ ; השורש: _____ ; הבניין: _____

הצורה: _____ ; השורש: _____ ; הבניין: _____

הצורה: _____ ; השורש: _____ ; הבניין: _____

- ב. לפניכם שני משפטים, ובכל משפט זוג פעלים מודגש.
- הקיפו את הפועל המתאים על פי ההקשר בכל משפט.
- I. השימוש בחוכמת ההמונים בארגוני ביון ידון / ידון בשיבת הממשלה.
- II. כשאנשים ידעו / ידעו את החסרונות של חוכמת ההמונים, הם ישתמשו בה בחוכמה.

10. (20 נקודות)

- א. לפניכם משפט, ובו מילה מודגשת.
- לדעת החוקרים, זהו רעיון ישים, שימושי וחדשני.
- (1) השורש של המילה ישים במשפט זה הוא ____.
- (2) המשקל של המילה ישים במשפט זה הוא ____.
- בהקשר אחר המילה ישים יכולה לשמש פועל בעתיד.
- (3) השורש של הפועל ישים הוא ____.
- (4) הבניין של הפועל ישים הוא ____.
- ב. לפניכם חמישה שמות.
- תשובה, תפוסה, שרות, עמית, טעות
- מיינו את השמות בטבלה, על פי תפקיד התי"ו בכל שם: תי"ו שורשית או תי"ו מוספית.

תי"ו שורשית	תי"ו מוספית

- ג. לפניכם רשימת מילים.
- כונה, מאפיה, חניה, הונה, פגיה
- (1) בטבלה שלפניכם מיינו את המילים לשתי קבוצות, לפי דרך התצורה שלהן.
שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי
- (2) בחרו באחת מן המילים שדרך התצורה שלהן היא בסיס וצורן סופי, וכתבו מהי משמעות הצורן הסופי.

11. (20 נקודות)

א. האקדמיה ללשון העברית מבקשת מדי פעם את עזרת הציבור במציאת חלופות עבריות למילים לועזיות. אחת מן המילים האלה היא גֶרְפִּיטִי, שמשמעותה כתובת או ציור על קיר, בעיקר במרחב ציבורי לשם מחאה.

לפניכם שלוש מן ההצעות שהובאו לפני האקדמיה: חֲרָתָה, קִיּוּר, וְרִסָּתָה.

(1) ציינו את השורש ואת המשקל של המילה חֲרָתָה. השורש: _____; המשקל: _____

(2) את דרך התצורה של המילה קִיּוּר אפשר לנתח הן על דרך שורש ומשקל הן על דרך הלחם בסיסים. פרטו את שתי דרכי התצורה האפשריות של המילה קִיּוּר.

• ניתוח על דרך שורש ומשקל: _____

• ניתוח על דרך הלחם בסיסים: _____

(3) משקל המילה וְרִסָּתָה יכול לרמוז על תופעה שלילית. הסבירו מדוע.

ב. לפניכם שני משפטים, ובהם מודגשת המילה נְסִיּוֹנִי.

(1) ציינו את סוג הצורן ואת משמעות הצורן של המילה המודגשת בכל משפט.

I. השימוש בחוכמת ההמונים בעולמות הביון והמודיעין הוא נְסִיּוֹנִי.

סוג הצורן: _____; משמעות הצורן: _____

II. נְסִיּוֹנִי מלמד אותי שתמיד עדיף להתייעץ עם אחרים לפני קבלת החלטה.

סוג הצורן: _____; משמעות הצורן: _____

(2) הבסיס של המילה נְסִיּוֹנִי הוא נְסִיּוֹן.

לפניכם מילים בצורת הרבים. הקיפו שלוש מילים שהמשקל שלהן זהה למשקל המילה נְסִיּוֹן. דְּמִיּוֹנוֹת, שְׁטָפוֹנוֹת, זְכָרוֹנוֹת, פְּזִמוֹנִים, עֲקָרוֹנוֹת, פְּמוֹטוֹת

כל הבגרויות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon